... sen 10 mynge. Byxi oronuudai proletaarinar, negedegti!

Buriaad-Mongol YNEN

BK(b)P-iin Buriaad-Mongol Obkoomoi ba BMASSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei oorgan.

№ 83 (2723)
1939 onoi
APREELЬ
11
Vtoornik

16-daxi zilee garna
ULAAN-YDE goorod
BMASSR

„Manai zorilgo xadaa gurbadaxi tabanzilei plaaniiji dyyrgelgede xysenyydee bolьşeviigşelen mobilizaacalgada baina. Nege zil, gurbadaxi tabanzilei tyryyşiinь zil, yngerəəd baina. Bidener bolbol yngeregşe zilde manai promiişlennostiiin baga bişe debzeltiiji tuilaabdi.“ (Paartiiin XVIII Sjeezd deere xelehen nyx. MOOLOTOVOI tygesxelei ygehəə).

...aalınska ynder urgasiin tyləə

...anai respyyblikiin Zaga... Zediin aimaguudai ty... kolxoozuud bolbol xabarai ...n tarilgiiji exilheer 4 xo... Biçyyrei, Xiaagtiin ba ...d aimaguudta, tarilgiin ... tee poolinuudai maasso... ...ldyyrilge exilee. Byri le ...ar, manai respyyblike ...r, xabarai tarilgiin xydel... ...nyyd maassovaar exilxe ...a.

...lxoozno tariaaşadai yrgen ...sa, maşiina-traaktorna ...canuudai xydelmerileg... xydəəgei intelligeence ...l xabarai tarilgiiji azalai ...n tyges entyziaazmaar, po... ...ske deeşeleleer ugtana. ...)P-iin XVIII sjeezdiin ...tee delgerhen socialiis ...novaani xadaa mynəə ... ulam yrgen dalaisatai ... baina. Xeden kolxoo... ... brigaadanuud, kolxooz... ...d bolbol ene zilei xaba... tarilgiiji maksimaalьna ...ixon bolzorto dyyrgexiin ... socialiis ujalganuudiiji ... Kabaanskiin MTS-iin ...torna brigaadiin briga... nyxer Padeerin bolbol ...iangan gektaarai orondo, ...ezoon dotor brigaadaa... ...,5 miangan gektaar ga... ...xaxalxa geze ujalga abba. ...rain aimagai, Leeninei ne...ete kolxooz bolbol ene ... xabarai tarilgiiji xydel... ...in 8—9 yderte dyyrgexiin ...a abaa.

...nai respyyblike dotor ...yyd zişeenyyd ton olon. ...sojuuzna Kommuniis (bolь... ...yydei) paartiiin XVIII ...içeska sjeezdiin togtool... araduudai aguujixe, ... mergen voozdь nyxer ...nai doklaad xadaa ma... kolxoozno tariaaşadiiji ...yyd ilaltanuudta, azalai ... bytəəsede zorigzuulna. ... zilei xabarai tarilgiin ...tanuudhaa, gurbadaxi ...zil soo manai socialiis ... azaxiin xysen tyges ...ltiin aguujixe prograam... bejelyylgiin amzalta... duldiidaxa baina. Ene ...aammiiji manai aguujixe ...ь nyxer Staalin bolbol ...gəə doklaad soo todor... ...n baina:

...riin 3-4 zilei torşo soo ...rhaa dunda urgasiiji 12-...ntner bolgon, zilbyride ...liaard pyyd oroohonoi ...eriiiji tuilaxa, texniiçes... ...ьstyyrenyydei talaar yild... ...i dunda zergeer 30-35 ...nt jixe bolgoxo, xonidoi ...xalnuudai too tolgoiji ... daxin, tomo eberte ma... ...o tolgoiji—40 proceent, ... moridoi too tolgoiji—35 ...ent olon bolgoxiin tulada, manai gazartariaalangai ba malazalai debzeltiiji saaşanь xygzəən delgeryylxe“.

Ene ugaa jixe zorilgiiji bejelyylxiin tula bolьşeviig xydelmeri xeregtei. Eneeniiji dyyrgelgiin tyryyşiin ysloovi jyyb gexede, **„gazarta şiig noitiiji togtooxiin tyləə temesel—ene xadaa tarilgiin byxii xydelmerinyydei organizaacalgada byrin xabaatai, egeel glaavna ba centraalьna zyilenь myn.** *Ene xadaa oronoi byxii raioonuudta şuxala. Ene xadaa Povoolzo ba Sibiirei raioonuudta xojor daxin şuxala, ede raioonuudta tarilgiin jixenxinь xabar xaxalagdahan gazarta tarigdaxa, jyyb gexede, yngeregşe zilde ziaabь xaxalalgiinь plaan dyyrgegdeegyi baigaa“—geze C. O. „Praavda“ tyryy bişeg soogoo bişene.*

Iimiin uşarhaa, uhalalgiin byxii sisteemenyydiiji byrin xeregleze, poolinuudiiji uhalalgiin plaaniiji gyisedxexehəə gadana, myn ylyylen dyyrgexe şuxala, uşaranь manai respyyblike dotor ene zilde saha togtoolgiin plaan xolo dyyrgegdeegyi baina.

Ynder urgasa xuriaalgiiji xangalgada, tarilgiiji agrotexniiçeske bogonixon bolzorto dyyrgelge, sortovoi ba jarovizaacalagdahan yrehenyydeer tarilga ton jixe udxaşanartai baina. Ede xydelmerinyydiiji şiidxelge xadaa maşiina-traaktorna paarkiin ba busad zebsegyydei tahaldalgyi xydelmerilgiiji erine. Gebeşji, manai respyyblikiin zarim MTS-uud bolbol tarilgada yşəəl belen boloodyi baina. Zişeelxede, Sagaan-Uhanai, Tarbagatain ba busad MTS-uud xadaa traaktornuudai, precepnoi inventaarьnuudai remoontiiji dyyrgeedyi. Iime baidaliiji oiriin 2-3 ydernyydte byrin likvidiirevelxe şuxala.

Kaadrnuud bygediiji şiidxene. *Iimehee, kaadrnuud tuşaa ton serьjoozno anxaralaa tabixa, tedenerte xydelmeriiin erxim ysloovi baiguulxa xeregtei.*

Niutagai partiiina, soveed ba gazartariaalangai oorganuud, tedenei xytelberilegşed bolbol kolxoozno tariaaşadai, traktoriistnuudai iniciatiiviiji demzexe, socialiis sorevnovaaniiiji tolgoilxo, tedenei dunda poliitiko-maassova xydelmeriiiji yrgenəər delgeryylxe ujalgatai.

Xabarai tarilgiiji bogonixon bolzorto, erxim şanartaigaar dyyrgeze, Irkyytske ba Çitiinske ooblastьnuudtai sorevnovaanida tyryy huuri ezelje!

Socialiis sorevnovaaniiin znaamiiiji byri deere yrgeje!

BK(b)P-iin XVIII SJEEZDIIN NEREMZETE SOREVNOVAANI YRGELZELHƏƏR

PVZ

Ulaan-Ydiin PVZ-oi, kotioolno ceexiin, nyx. Goroobc gegşiin koompleksno brigaada bolbol BK(b)P-iin XVIII sjeezdiin neremzete socialiis sorevnovaaniiiji yrgenəər delgeryylhenei rezylьtaadta, kotiool remoontolgiin plaaniiji bolzorhoo urda dyyrgebe. Ene brigaadiin erxim staxaanovcuud, nyxed Omelьçyyg, Zagrebeelьko, Retiivskix gegşed yiledberiiingəə zadaaninuudiiji 180-haa 200 proc. xyrter gyisedxene.

UHAN TRAANSPORT

Selengiin uhan traansportiin, sydoremoontno zavoodoi xydelmerişedei dunda, BK(b)P-iin XVIII sjeezdiin urda teexi socialiis sorevnovaani yrgenəər delgeryylegdehen jym. Eneenei rezylьtaadta, tus zavoodoi zarim brigaadanuudanь azalai bytəəsiin gaixamşag amzaltanuudiiji tuilaza şadaa. Zişeelxede, tookarьnuudai, nyx. Rozenkiindiin brigaada—331 proc., nyx. Zyybarevei brigaada—321 proc. ba nyx. Zaarinovai brigaada—314 proc. yiledberiiingəə maartovska zadaaniiiji gyisedxəə.

Ede brigaadanuud bolbol mynəə yjede, BK(b)P-iin XVIII sjeezdiin neremzete socialiis sorevnovaanida orolsozo, yder byxende yiledberiiingəə noormonuudiiji 3-haa 3,5 daxin gyisedxene.

Soveed iskyysstvo 1939 ondo

SSSR-ei SNK-ei dergedexi iskyysstviin xeregyydiiji erxilexe komiteedei tyryylegşiin dergede soveed iskyysstviin erxim hain maasternuudai sostaavtaigaar xydoozestvenno soveed baiguulagdaba.

Tekyyşçe zil bolbol soveed iskyysstviin byxii talaaranь nelieed sobiitinuudaar bajan baixa geeşe. Iskyysstviin xeregyydei komiteed bolbol teaatrnuudai repertyaarnuudiiji byxii xemzeegeerenь yrgedxexiiji xyseze. erxim pьjeesei koonkurs yngergexe hanaatai baina. Rezissioornuudai byxesojuuzna soveşçaani zarlaxaar xaraalagdaba. Zaluu aktioornuudai, kolxoozno sovxoozno teaatrnuudai, edir zriitelьnyydei teaatrnuudai, byxesojuuzna xaralganuudiiji, estraadiin artiistnuudai koonkursiiji, olimpiaadiiji yngergexəər xaraalagdaba.

Kirgiizske ba armiaanska iskyysstviin dekaadanuud, myn 1940 onoi exieer beloryysske iskyysstviin dekaada Moskvaada yngergegdexe baina.

(TASS).

LENINGRAADSKA OOBLASTIIIN XYDƏƏ AZAXIIN TYRYY XYNYYDIIJI ŞAGNALGA

SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei, 1939 onoi apreeliiin 4-ei ykaazaar, xydəə azaxiin talaar erxim amzaltanuudiiji tuilahanai tyləə, nerelen xelebei, lьnovoodstvo ba mal azalai talaar ynder pokazaatelьnuudiiji tuilahanai tyləə, Leningraadska ooblastiiin xydəə azaxiin 159 tyryy xynyyd Soveed Sojuuzai oordenuud ba medaalьnuudaar şagnagdaba.

Leeninei oordenoor 30 xyn—şagnagdaba, tedenei toodo:

Solovьjoov N. V.—Leeningraadska oblgyisedkoomoi tyryylegşe.

Stepaanov N. S.—Paalkomska raioonoi, Paalkinska MTS-iin kombainova xuriaalgiin maaster.

Saaxova A. P.—Demiaanska raioonoi, „Smeena“ kolxoozoi lьnovoodno zvenoonuudiiji bii bolgolgiin iniciaator.

Ştiikov T. F.—BK(b)P-iin Leningraadska obkoomoi xojordoxi sekretaarь.

„Azalai Ulaan Tug“ oordenoor—20 xyn şagnagdaba, tedenei toodo:

Zdaanov A. A.—urdanь Leeninei oordenoor şagnagdahan, BK(b)P-iin Leningraadska obkoomoi sekretaarь.

Taappo M. K.—urdanь „Xyndiin Temdegei“ oordenoor şagnagdahan,—Porxoovsko raioonoi „Kraasna beriooza“ kolxoozoi tyryylegşe.

„Xyndiin Temdegei“ oordenoor—27 xyn, „Azalai dooblestiiin tyləə“ medaaliaar—40 xyn, „Azalai otliiçiin tyləə“ medaaliaar—59 xyn şagnagdaba.

(TASS).

SSR SOJUUZAI OORDENUUD ba MEDAALЬNUUDIIJI BARIUULGA

Apreeliiin 4-ei yder, SSSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei tyryylegşe Kaliinin bolbol şagnagdagşadta oordenuud ba medaalьnuudiiji bariuulba. Plaanaa ylyylen dyyrgehenei, staxaanovska xydelmeriiiji organizovaalhanai ba gyrenei ton şuxala daalgabarinuudiiji bolzorhoonь urid dyyrgehenei tyləə şagnagdahan, „Seerp ba Moolot“ geze metallyrgiiçeske zavoodoi xydelmerişedei, slyyzeşçenerei, inzeneerne-texniiçeske ba azaxiin xydelmerilegşedei kollektiiv bolbol əəhediingəə tyləəlegşedəər damzuulan, Leeninei oordeniiji abba.

Plaanaa ylyylen dyyrgehenei, staxaanovska xydelmeriiiji organizovaalhanai, gyrenei ton şuxala daalgabarinuudiiiji bolzorhoonь urid dyyrgehenei tyləə şagnagdahan, „Kraasna Keramiik“ geze Boroviiçeska keramiiçeske kombinaadai xydelmerişedei, slyyzaşçenerei, inzeneerne-texniiçeske ba azaxiin xydelmerilegşedei kollektiivei tyləəlegşed bolbol **Azalai Ulaan Tugai** oordeniiji abba.

Udaanь, metallyrgiiçeske promiişlennostiiin zarim zavooduud, ryydnigyyd, ceexnyyd ba agregaaduud deere staxaanovska xydelmeriiin obrazeecyydiiji xaruulhanai tyləə şagnagdahan, xara metalluurgiin erxim xydelmerilegşed bolbol oordenuud ba medaalьnuudiiji abba. Şagnagdagşadai dunda, Staalinai neremzete kyzneecke metallyrgiiçeske kombinaadai direektor Belaan, „Elektrostaalь“ geze metallyrgiiçeske zavoodoi stalivaar Gryyşin, xara metalluurgiin Narkoomiiji orologşo Kogaan, „Elektrostaalь“ geze metallyrgiiçeske zavoodoi direektor Koreşkoov ba busad—xara metalluurgiin gaixamşag xydelmerilegşed.

Agaarai Ulaan Floodiiji vojeenne teexnikeer xangaxa talaar, tusagaar gabijaa gargahanai tyləə şagnagdahan, Aviaxiimiiin neremzete zavoodoi xydelmerilegşed bolbol oordenuud ba medaalьnuudiiji abba.

Oronoigoo oboroonno şadabariiiji bexizyylxe xeregte amzaltatai xydelmeriiin tyləə şagnagdahan, №39 zavoodoi xydelmerilegşedte nagraaduudanь bariuulagdaba.

Hyyleerenь, praviitelьstvenne daalgabarinuudiiji amzaltatai dyyrgehenei tyləə şagnagdahan, №26 zavoodoi xydelmerilegşed xadaa oordenuud ba medaalьnuudiiji abba.

Oordenuud ba medaalьnuudiiji bariuulhanaigaa hyyleer, Kaliinin bolbol şagnagdagşadiiji amarşalhan ba tedeende şine amzaltanuudiiji xyseze, aldarta oordentonuudiiji debzyylhen, zavooduud xadaa ene zilde əəhediingəə programmiiji xyndeteigəər dyyrgexe beze geze naidaba.

(TASS).

SJEEZDIIN MATERIAALNUUDIIJI AZALŞAD YZEZE BAINA

Zagarain aimagai zaluuşuud ba komsomoolьcuud bolbol Buriaad-Mongol Respyyblikiin, Irkyytske ba Çitiinske ooblastinuudtai batalhan socsorevnovaanida ton yrgenəər xabaadalsaza baina. Doodo-Ilьxiin somonoi, Staalinai ba Moolotovoi neremzete kolxoozuudai dergedexi komsomoolьsko exin organizaacanuudai komsomoolьcuud bolbol „xyngen kavaleeriiji“ organizovaalza, xabarai tarilgada kolxoozuudai beledxeliiji şalgan yzeze baina. Ede kolxoozuudai dergedexi komsomoolьsko exin organizaacanuud bolbol xabarai tarilgiin kampaaniiin yjede agitacioonno-maassova xydelmerinyydiiji kolxoozniguudai dunda ziseete hainaar tabixa geze ujalganuudiiji abza, socialiis sorevnovaanida orobo. Abhan ujalganuudaa amzaltataigaar dyyrgexiin xeregte, Moolotovoi neremzete kolxoozdo komsomoolьcuud ba zaluuşuudai nege zvenoo organizovaalagdaba.

Gadana, Noovo-Ilьxiin selьsoveedei „Leesxiimproom“ kolxoozoi komsomoolьcuud bolbol BK(b)P-iin XVIII sjeezdiin materiaalnuudiiji azalşadta yrgenəər oilguulza baina. Kolxoozoinь byxii brigaadanuudta agitaatornuud ba beseedçigyyd, komsomoolьsko suglaagaar tomilogdoo.

Apreeliiin 3-da bolhon, Zagarain aimagai zaluu staxaanovcuudai soveşçaani bolbol əəriingəə aimagiiji respyyblikiin tyryy raioonuudai zergede gargaxiin tyləə temeselei avangaardda jabaxiiji byxii zaluu kolxoozniguudiiji ba komsomoolьcuudiiji uriaalhan baina.

D. Zaboon.

Plaanaa dyyrgebe

Zede. Borgoin somonoi, Kaganooviçiin neremzete kolxooz bolbol modo beledxeleigee plaaniiji dyyrgebe. Ene kolxoozoi modobeledxelei xydelmeride jabahan moridonь xaruuhalalgiin hain, tezeeleer xangagdamal baihanai rezylьtaadta, tamir şadalaar byri haizarhan baina. Gadana, tus kolxooz xadaa mynəə 30 şaxuu moridiiji amaruulanxai, targan ba tamir şadaliinь haizaruulagdahan unalgiin xysəər tarilgiingaa xydelmeriiiji bolzor soonь dyyrgexe jabadaliiji xangaxanь naidamtai baina.

SUR.

RSFSR-ei xyngen promiişlennostiiin Aradai komissariaadiiji xubaalga

...SR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei, 1939 onoi ...iin 7-oi ykaazaar, ...-ei xyngen promiişlen... ...in Aradai Komissariaadiiji ... narkomaaduud bolgon ...gdaba:

...RSFSR-ei tekstiilьne pro... ...nnostiiin Aradai Ko... ...riaad, terenei sostaavta: ...aato-bymaazna, noohoi... ...lьnianoi, peenko-dzyytovoi, peenьkiin tyryyşiin bolbosoruulalga ba xybentexnotkaanno promiişlennostiiin halbarinuud.

2. RSFSR-ei xyngen promiişlennostiiin Aradai Komissariaad, terenei sostaavta: trikotaazna, ojodoloi, valiaalьna-voiloçno, arahanai, gutalai ba tekstiilьne-galantereine promiişlennostiiin halbarinuud. (TASS).

...R-ei TEKSTIILЬNE ...OMIIŞLENNOSTIIIN ...DAI KOMISSAARTA ...ER P. P. MIIKINIIJI TOMILBO

...FSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei, 1939 onoi ...iin 7-oi ykaazaar ...SR-ei tekstiilьne promiiş...nostiiin Aradai Komissaar... nyxer Peetr Petrooviç ...n tomilogdobo. (TASS).

RSFSR-ei XYNGEN PROMIIŞLENNOSTIIIN ARADAI KOMISSAARTA NYXER A. I. YYTKINIIJI TOMILBO

RSFSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei, 1939 onoi apreeliiin 7-noi ykaazaar, RSFSR-ei xyngen promiişlennostiiin Aradai Komissaarta nyxer Andrei Ivaanoviç Yytxin tomilogdobo. (TASS).

Socialiis sorevnovaaniiiji ulam delgeryylxe

Hajaxan, Kabaanskiin MTS-iin Soveed bolhon baina. Eneen deere, kolxoozuudai 170 tyləəlegşener suglarba. Ene suglaan xadaa tarilgiin urda tee bolzo, tarilgada beledxelei itooguud tuşaa xelsehen baina.

SSSR-ei Verxoovno Soveedei depytaad— MTS-iin direektor nyx. N. A. Kyrbaatov bolbol əəriingəə doklaad soo, MTS ba kolxoozuudaigaa, tarilgada jamar beledxeltei baihiinь ton todoor eliryylze ygebe. Urda zilnyydte ene MTS bolbol byxii xydelmerinyydeeree geegdengi jabadag baigaa MTS-da şurgan orohon zyyligyyd bolbol xydelmeriiiji gederge tatadag, zəəriiiji yrideg ba maşiina zebsegyydte xariuusalgagyigəər xandaza, tedeniiji ebdedeg baihan jym. Mynəə, ede zyyligyyd, şurgagşadhaa tus MTS seberlegdehen baina.

Ene zilde traaktornuudaigaa remoontiiji, yngeregşe zileixihee nege hara tyryyn, ton hain şanartaigaar dyyrgeze şadahan baina. Uşaranь, remoontniguud, brigaadanuud byxen, traaktornuudiiji erxim şanartaigaar, bolzor soonь remoontolxiin tyləə əəhed xoorondoo socialiis sorevnovaani batalhan ba tedenei azaliinь zybəər organizovaalagdahan baina. Tereşelen, pricepnoi inventaarьnuud byrin remoontologdonxoi. Tarilgiin yjede xysed xyrexəər goriuuça beledxehen ba brigaadanuud bolbol xysed ykomplektovaalagdaza, xydelmeriiingəə gazarnuudta oşohon baina. 48 traktoriistnuud beledxegdeze, brigaadanuudta xubaagdanxai.

Byxii traktoriistnuud bolbol ene zilde bodoto bolьşeviig teempeer xydelmerilexiiji xysene: BK(b)P-iin XVIII sjeezdiin togtoolnuud ba araduudai aguujixe voozdь nyxer Staalinai doklaad, bolbol tedeniiji ynder bytəəseteigəər xydelmerilelgede zorigzuulna.

Soveşçaani deere yge xelegşe, №6 traaktorna brigaadiin brigadiir nyxer Padeerin bolbol əəriingəə brigaadiin zyghəə 3,5 miangan gektaar xaxalxiin orondo 5,5 miangan gektaar xaxalxa geze ujalga abhan ba № 2 brigaadiin brigadiir nyxer Jekiimov gegşiiji socialiis sorevnovaanida urihan baina.

Byxii traaktorna brigaadnuud bolbol xabarai tarilgiiji, byxii xydəə azaxiin xydelmerinyydiiji erxim hainaar yngergexiin tyləə Irkyytske ba Çitiinske ooblastinuudtai respyblikaanska socialiis sorevnovaanida orolsobo.

Gebeşji, yge xelegşe nyxed xadaa zarim kolxoozuudta tarilgada beledxelei xydelmeri yşəəl xangaltagyi geze temdeglebe. 3390 ceentner yrehe sortovoi yrehəər andaldagdaadyi. Zişeelxede, Temliyiske selьsoveedei, Xizaarai Soveedyydei negedegeer sjeezdiin neremzete kolxooz bolbol 964 ceentner şiniiciin kondicioonno bişe yrehetei baibaş, tere kolxoozoi xytelberilegşed xadaa yrehe seberlelge ba andaldalgiiji jabuulaagyi, yreheneigəə şanariiji şalguulaagyi baina.

Aimagai kolxoozuudta kartaavkiin 5674 ceentner yrehen dutuu, 360 ceentner mineraalьna ydobreeniiiji ab aşaadyi baina. Jarovizaacada ba yrehiiji xoroor ugaalgada beledxelei xydelmeri jabuulagdanagyi zarim kolxoozuud bolbol xabarai tarilgiin yiledberiiin plaaniiji zoxioogoodyi.

Ede byxii faaktnuud xadaa aimagai zarim kolxoozuud bolbol xabarai tarilgada beledxelei talaar ton xangaltagyi baihiijinь xaruulna.

Aimagai kolxoozuud xadaa byri le hajaar polivoi xydelmerinyydiiji—tarilgiin urda tee gazariiji eldyyrilge—bornoilolgo, kylьtivaacalga, xabarai tarilgiiji exilxenь. Ene xadaa socialiis xydəə azaxiiji saaşadanь ulam byri debzyylgiin Staalinska programmiiji dyyrgelgiiji exilexe jabadal bolno. Ene ton jixe programmiiji bejelyylxiin tula partiiina, komsomoolьsko, gazartariaalangai oorganuud, MTS-uud, selьsoveedyyd, kolxoozuudai pravleeninyyd ba tedenei xytelberilegşed bolbol tarilgada beledxelde baihan byxii dutuu dundanuudaa oiriin ydernyydte likvediirevelxe, kolxoozuud, brigaadanuud, zvenoonuud ba kolxoozniguudai dunda socialiis sorevnovaaniiiji yrgenəər delgeryylze, ene zilei—staalinska gurbadugaar tabanzilei xojordoxi xabarai tarilgiiji exilxe johotoi.

Gadana, tarilgiin yjede kolxoozniguudai dunda agitacioonno-maassova xydelmeriiiji hainaar jabuulgahaa, tedeniiji yrgen xereglelgiin tovaarnuudaar sag yrgelze, tahaldalgyigəər xangalgahaa xydelmeriiin amzalta neliеed duldiidaxa baina. Iime uşarhaa, niutagai partiiina, komsomoolьsko organizaacanuud bolbol kolxoozniguudai dunda poliitiko-xymyyzyylgiin ba oilguulamziin xydelmerinyydiiji yrgenəər tabixa johotoi.

Tarilgada jabaza baigaa kolxoozniguudiiji şuxala tavaarnuudaar xangalga — ton xariuusalgatai ba jixe zorilgo xudaldaanai xydelmerilegşedei urda baina. Xudaldaanai organizaacanuud bolbol kolxoozniguudiiji yder byriin şuxala xereglegdexe tovaarnuudaar xangaxiin tula erid xemzeenyydiiji abxa ujalgatai.

Gen. SIBIRIAAG.

Byxesojuuzna Kommuniis (bolьseviigyydei) Paartiiin XVIII sjeezd

Nyxer MOOLOTOVOI tygesxelei yge

Nyxedyyd, gurbadaxi tabanzilei plaan tuxai teezisyyd bolbol delegaaduudai dyyren demzelgeer ugtagdaa geze sjeezd deere bolhon preeninyyd xaruulba. (**Aplodismeentnyyd**).

Ende vestypaalhan nyxedyydeer tabigdahan zarim asuudalnuud deere tusagaar togtozo xelexeb. Doklaad soogoo namaar dutuu xelegdehen zyilnyydiiji zakliyçiitelьne yge soogoo zahaxiiji xyseneb. Tiixiin tula, sjeezdiin urda teexi diskyysside, tereenei xaraakter ba itooguud deere togtoxo namda şuxala baina.

Sjeezdiin urda tee, teezisyyd bolbol xeblelde, partiiina suglaanuud deere, yrgen maassanuudai dunda ton aktiivnaar zybşegdehiinь, taanar medenet. Ene ynder aktiivnostь bolbol manai paartiiin byxii xydelmerieer, politiiçeske, azaxiin ba kylьtyyrne talaar, tereenei amzaltanuudaar bii bolgogdohon manai orondoxi tere politiiçeske debzeltiiji todorxoilolgo myn. „Praavdiin“ diskyssioonno listoogto, gurbadaxi tabanzilei plaanai asuudalnuud tuşaa xede mlangan bişegyyd elьgeegdehen baina. Ede bişegyydei baga bişe xubinь diskyssioonno listoogto tolilogdoo. Eneenhee gadana, gurbadaxi tabanzilei asuudalnuud tuşaa olon statьjaanuud xadaa busad centraalьna ba niutagaiş xeblelei oorganuudta xeblegdehen baina.

Gurbadaxi tabanzilei plaan tuxai teezisyyd bolbol partiiina organizaacanuudta ba yrgen maassanuudai dunda dyyren demzelteer ugtagdaba ba sjeezdiin urda teexi diskyyssihee elirebe. Sjeezdhee urid bolhon byxii partiiina konfereencenyyd bolbol teezisyydiiji haişaagaa. Tiixetei xamta, ene diskyysside eldeb janziin xaraaktertai olon asuudalnuud yrgegdehen baina, teezisyydte ysøøn bişe nemeltenyyd ba konkreetne zahabarinuud oruulagdahan baina. Ede duradxalnuud soo, zyb ba tuhatai zyilnyyd olon. Ede asuudalnuudai olonxinь teezisyydte oruulagdahan baigaa haanь, teezisyyd xadaa tuilai jixe xemzeede xyrterøø xøørgøgdexe hen, tiigeed glaavna asuudalnuudanь şingeşxe baihiiji mederexe xeregtei. Eneende oşozo bolxogyinь labtai. Gebeş, nygøø talahaa, tabanzilei plaan soo xaraada abtaxa johotoi, ysøøn bişe tiime azaglaltanuud sjeezdiin urda teexi diskyysside xegdehen baina.

Teezisyyd—ene yşøø plaan bişe geeşe. Teezisyyd bolbol plaanai yndehe huurinuudiiji le ygene. Øgøøe plaan xadaa ton delger jixe dokymeent geeşe. Gurbadaxi tabanzilei plaan bolbol ciifrenyydtei tabliicanuudai xede xeden toomuudhaa byridene. Ene plaan soo, ugaa olojanziin asuudalnuud todorxoilogdono, iimehee tereniiji eseslen abxa ba formyliirovelxedee, sjeezdiin urda teexi diskyyssiin yjede oruulagdahan duradxalnuud ba zahabarinuudiiji xaraadaa abxa ton şuxala ba zailaşagyi baina. Sjeezdiin urda teexi diskyysside xabaadalsahan, partiiina ba partiiina bişe nyxedyydei ba aktiivnostinь, gurbadaxi tabanzilei plaaniiji eseslen zoxioolgodo jixe poloziitelьno rooliiji dyyrgexe baina, tiin bidener bolbol tus teezisyydiiji eseslen formyliirovelexedee, ede duradxalnuudai zarimiijinь xaraadaa abxa johotoibdi.

Xerbee, sjeezd bolbol tabigdahan teezisyydiiji yndehe huuri bolgon abaa haa, jamar zahabarinuud ba nemeltenyydiiji oruulxa xeregteib geze zybşexe komissiiji hungaxa uşartai bolno. Eneenhee gadana, Centraalьna Komiteed ba Sovnarkoom bolbol aradai azaxiin zarim halbarinuudai talaar, zarim xizaarnuud ba respyyblikenyydei talaar, tabanzilei plaaniiji eseslen batalxadaa, zaagdahan xede xeden duradxalnuud ba zahabarinuudiiji xaraadaa abxa uşartai bolno.

Sjeezdiin urda teexi diskyysside ba manai ene sjeezd deere tabigdahan asuudalnuudiiji, iime gurban gryyppenyydte tahalan xubaaxada bolxo hen baina:

negedexieer, plaanai dyyrgeltiiji xangalgatai xolbootoi, organizacioonno xaraakteriai asuudalnuud;

xojordoxioor, azaxiin zarim jixenyyd probleemenyyd;

gurbadaxiaar, aradai azaxiin zarim halbarinuudta xamaatai asuudalnuud;

dyrbedexieer, byri niite, principiaalьna xaraaktertai asuudalnuud.

Bolьseviigyyd bolbol azaxiin xeregyydiiji şiidxelgede, **organizacioonno asuudalnuudai** udxaşanartaiji haitar medene. Iimehee, gurbadaxi tabanzilei plaaniiji zybşexedee, organizacioonno asuudalnuudta jixe anxaralai tabigdahaniinь oilgostoi baina. Sjeezdiin urda teexi diskyysside xede xeden tomonuud organizacioonno asuudalnuud, tereneiitoodo, Sovnarkoomoi dergede şine narkomaaduud ba komiteedyydiiji baiguulxa tuxai xede xeden asuudalnuud tabigdahan baina. Zişeelxede, Barilgiin talaar Narkomaadiiji baiguulxa tuxai, tereşelen MTS-uudiiji erxilelgeer speciaalьna Narkomaadiiji—busa narkomaadiiji Narkomzeemhee tusagaarlan tahalxa tuxai asuudal tabigdahan baina; Tereşelen Narkomsovxoozііji—malazalai sovxoozuudai ba xydøø azaxiin kylьtyyrenyydei sovxoozuudai xojor narkomaaduud bolgoxo tuxai, avtomobiilьna azaxiin talaar gy, ali avtozamai xeregei talaar şine narkomaadiiji tusagaarlan tahalxa tuxai gexe mete asuudal tabigdahan baina. Tere metiin xede xeden asuudalnuudta serьjoozno anxaralxa tabimaar ba pererabootkiin hyyleer şiidxegdexe bolxo baina. Ede duradxalnuudai dunda, aduu moridoi talaar speciaalьna narkomaadiiji baiguulxa tuxai duradxalşji bii. Ene duradxal bolbol minii hanaxada, taarxagyi baina. Gebeş, nygøø talahaa, Narkomzeem ba gazartariaalangai oorganuud bolbol aduumoridoi azalai asuudalnuudaar, Narkoomiiji ba Xizaarai Gazartariaalangai Ypravleeniiin naçaalьnigiiji tusagaar orologşiiji bii bolgoxo tuxai nyxer Bydioonniin duradxalda dyyren anxaralaa tabimaar baina. Aduumoridoi azaliiji haizaruulalgiin xereg bolbol tedii jixe udxaşanartai baihan deereheenь, ene xede xeden şine organizacioonno xemzeenyydgyigøør yngergeze bolxogyi baina.

Tereşelen, Narkomaaduudai tekyyşçe xydelmeriiiji byri zybøør ba byri byxøør xarilsaxa barisaatai bolgoxo tuxai asuudal bolbol sjeezdiin urda teexi diskyysside ba ende sjeezd deereşji tabigdahan baina. Ene xadaa promiişlenna narkomaaduudiiji zizedxelgetei daşaramdaan, ton aktuaalьna asuudal bolno. Azaxiin Narkomaaduudai xydelmeriiin xarilsaxa barisaaji, mynøø yjede baigaaşahaanь byri bexi bolgoxiin şuxaliiji Ekonoomsoveedşji, Gosplaanşji bodolsoxo johotoi geze sjeezd deere vestypaalhan, xynde maşiinabaiguulgiin Narkoom nyxer Maliişev bolbol zyb zaahan baina. Øøringøø vestypleeni soo, nyxer M. M. Kaganooviç xadaa myn le eneende zyb zaahan baina. Byri specializiirovanne promiişlenno narkomaaduudiiji baiguulga bolbol tedeneriiji predprijaatinuudta dyteiyylxe ba enenь jixe poloziitelьno udxaşanartai baina. Gebeş, nygøø talahaa, gansa le narkomaadai needrenyyd soo şiidxegdeze şadagdaxagyi. tiime asuudalnuud mynøø olon garna. Eneentei daşaramduulan, Sovnarkoomoi dergedexi Ekonomiiçeska Soveedte apparaadaa şangadxaxa ba narkomaaduudai xydelmeriiiji barisaatai bolgoxo xeregte nelieed jixe aktiivnostьjaa gargaxanь, zailaşagyi şuxala baina. Ene xadaa øøhedøø narkomaaduud bolbol øøhediingøø xydelmeriiiji busad narkomaaduudai xydelmeritei barisaatai bolgoxiiji oroldoxo johogyi gehen bişe. Tedener bolbol eneeniiji xexe ujalgatai ba yyzke-veedomstvenne intereesyydeer beje bejehee xolodxo johogyi. Tiime yyzke-veedomstvennostь xadaa manaida ysøøn bişe yzegdedeg baina, xarin, xydelmeridøø yyzke-veedomstvenne dyyxtei, biyrokratiizmiiji gargalgatai temesehendeel adaliaar, susarşagyi, temesel jabuulxa xeregtei. Ede bygediin baibaşji, azaxiin narkomaaduudai toogoo-nelieed olon bololgo xadaa aradai azaxiiji deereheenь erxil ke stryktyyriiji zailaşagyi sloozno

bolgono ba Gosplaanai, Ekonoomsoveedei apparaadai zoxixo şangadxalgiiji erine. Eneenhee, zoxixo praktiiçeska viivodyydiiji xexe xeregtei.

Azaxiin zarim probleemenyydhee, iimenyyd zyilnyyd deere togtozo xelexem; Daalьna-Vostoog teeşe zøølgelge, Kyyrske magniitna anomaali, Voolgo-Doonsko kanaal, Başkiiridaxi neeftь.

Manaida, Daalьna-Vostoogoi azaxiin asuudalnuud xyseteigøør uragşaa debzee geze taanar medenet. Eneentei daşaramduulan, Daalьna-Vostoog teeşe zøølgelgiiji organizovaalxa zorilgo jixe udxaşanartai bolhon baina. Nyxer Donskoi bolbol gyrenei jixe probleeme bolxo ene asuudaliiji sjeezdiin urda teexi statьjaa soogoo zyb tabihan baina. Daalьna Vostooçno xojor xizaarnuud xadaa ene asuudaliiji serьjooznoor erxilze, zøølgelgiin jixenyyd, zoxixo organizaacanuudiiji niutagtaa baiguulxanь, ynexøør şuxala baina. Ene xeregte, ygenyydhee xeregte, jyrenxii duradxalnuudhaa konkreetne projeektnyydte ba şiidxeberinyydte oromoor boloo.

Gurbadaxi tabanzil tuxai diskyyssi soo, Kyyrske magniitna anomaali tuxai ba tereenei raioondo promiişlenne metallyrgiiçeske baaziiji baiguulxa tuxai asuudal serьjooznoor tabigdahan baina. Vrediitelьnyyd bolbol ene xeregiiji haatuulxiin tulada baga bişe jyymiiji xehen baina. Vrediitelьstviin edesji xoişolonguudiiji esesleze, tymerei rydaaji serьjooznoor şinzexe ba Kyyrske magniitna anomaaliiin raioondo metallyrgiiçeske baaziiji baiguulgada oroxoor boloo. SSSR-te metalluurgiiiji xygzyylxe zorilgonuudtai xamta, ene xereg xadaa jixe perspektiivenyydtei baina. Sjeezd deere vestypaalhan nyxer Doroonin bolbol gurbadaxi tabanzil soo ene xeregte serьjoozno anxaral tabixiiji erixenь, zyb baina. Teezisyyd sooşji eneen tuxai xelexe xeregtei.

Voolgo-Doonsko kanaaliiji barilga tuxai asuudal sjeezd deere tabigdahan baina. Tereşelen, ene xadaa azaxiin jixenyyd probleemenyydei negeniinь bolno, bidener bolbol gurbadaxi tabanzil soo, eneeniiji şiidxelgede oroxo johotoibdi. Voolgo-Doonsko probleemiiji şiidxelge xadaa tere sagta ene probleeme xadaa zişeelxede, gigaant jixe gidrostaancanuudiiji baiguulxa xede xeden busad probleemyydtei busalduulagdahan deerehee, haatahan baina. Sojuuzai Gosplaanda ene asuudaliiji todorxoilon zoxioolgonь mynøø yjede dyyrgegdeze baina ba bidener bolbol tus asuudaliiji konkreetneer xaralgada oiriin sagta busaza jirexe bainabdi. Ende vestypaalhan nyxer Dviinski xadaa ene asuudaliiji sag soonь tabihan baina, baha Rostoovsko ooblastьdoxi şuluu nyyrhe maltalgiiji şangadxaxa tuxai tereenei duradxalanь myn le sag soogoo geeşe, uşaranь, tende şuluun nyyrhenei zaalez nelieed jixe baina.

Uraal şadarai raioondoxi neftianoi promiişlennostь tuxai asuudal deere togtoxonь, tereşelen şuxala baina. Başkiirihaa, nyxer Şagimardaanov bolbol Başkiirdaxi neftianoi promiişlenostьde anxaralaa şangadxaxiiji erixenь, ton zyb. Nyxer Slaalin bolbol yşøø, paartiiin XVII sjeezd deere, „Uraalьska dabaanai baruun ba urda xajaanuuddaxi raioonuudta neeftianoi baaziiji organizovaalxiin tyløø serьjooznoor oroxo“ şuxala geze xelehen baina. Tyryyşiin eelzeende, Başkiiriiin raioonuud xaraada abtahan baigaa

Ene raioondo neeftь abalgiin xereg xadaa bodoto deeree jamaraar delgerheniinь, dorodursagdagşa haa xaragdana. Başkiirida tyryyşiin promiişlenne neeftь 1934 ondo bii boloo hen, tiixede 63 mianga şaxuu toonn abtahan baigaa. Ene raioonoi neeftianoi bajalig tuxai jamar faakt xeleneb gexede, udaadaxi zildenь, 1935 ondo 406 miangan toonn abtahan baina, tailbarilan xelexede, neeftь abalganь nege zil soo 6-haa ylyy daxin jixe boloo. 1936 ondo neeftь abalganь ende 968 miangan toonn boloo, tailbarilan xelexede, nege zil soo yşøø xojor xaxad daxin şaxuu jixe boloo. Gebeş, 1937 ondo neeftь abalganь jixe bolxoo bolizo, miil 967 miangan toonn neeftь abtahan baina, xarin 1938 ondo—1.145 miangan tooun, tailbarilan xelexede, ne ftь abalganь jixeş boloogyi. Ede faaktnuudiiji, Başneeftь treestdexi kapitaalovlozeeninyyd tuxai dorodursagdagşa medeenyydtei sasuulza yzegtii. Ene treestde kapitaalьna gargaşanuudanь iime baigaa: 1935 ondo—45 millioon, 1936 ondo—59 millioon, 1937 ondo—49 millioon, 1938 ondo—45 millioon. Ene xadaa iime jixe promiişlenne xeregte kapitaalovzeeninyydeinь jixe bişe baihan tuxai xelene Tus neefianoi raioon xadaa aradai-azaxiida jixe udxaşanartai baihiijinь paartiiin zaahaar baitar, kapitaalovlozeeninyydiiji jixe bolgoxiin orondo, hyylei xojor zil soo kapitalvlozeeninyydeinь baga bolhon, ene faakt xadaa øørtøø anxaraliiji xanduulna.

Ede bygedede, manai azaxiin planiirovanidaxi dutuunuudiiji xarangyi baiza bolxogyi. Xerbee ene uşarta, neeftь abalgiiji xygzyylxe plaanuudta byri serьjoozno anxaralai tabigdahan baigaa haanь, kapitaalovlozeeninyydei plaanşji ondoo baixa hen—tere xadaa byri jixe baixa hen. Ene xeregte antisoveed garaa xyrgehen vrediitelьnyyd bolbol xozomdozo barigdahan baigaa, Başkiirida neeftь abalgiiji xygzyylxe xereg xadaa adaganь xojor zilde toormozlogdohon deereheenь, gyrende xoxidol uşaruulagdahan baina. Bidener bolbol promiişlennostiiiji xygzyylgiin planiirovaniiiji halzaruulxiin ba aradai azaxiin iime şuxala halbarinuudai xygzeltede toormozuudiiji bii bolgoxogyin tula, ene xadaa bidenerte yşøø nege yroog bolog.

Aradai azaxiin tus tus halbarinuudta oroxom.

Promiişlennostьhoo exilxem.

Promiişlennostiiin zarim halbarinuudiiji, teezisyyd soo xaraalagdahanhaa zarim xedii jixeer xygzyylxe şuxala geze sjeezdiin urda teexi diskyysside, ende sjeezd deereşji temdeglegdehen baina. Tiime halbarinuudta, zişeenь, saarhanai ba ceementne promiişlennostь xabaadaxa baina. Ynexøørøøşji, saarhanda xereglelge ugaa jixe baina, tiimehee, bidener bolbol gurbadaxi tabanzil soo saarhanai promiişlennostiiiji xygzyylxe plaaniiji jixedxexe argiiji yşøø nege daxin zybşelxe johotoibdi. Ene xadaa myn ceement yiledberilelgede xabaadana. Gurbadaxi tabanzil soo barilgiin tuilai jixe urgalta xaraalagdahan baina, tiimehee bidener bolbol ceementneş promiişlennostiiin prograammiiji jixedxexe arga tuxai asuudaliiji yşøø nege daxin zybşlexe johotoibdi.

Sjeezdiin urda tee ba myn sjeezd deereşji tylişiin asuudalnuud bolbol ylemze jixe anxaraliiji xanduulhan baina, enenş ton oilgostoi. Mynøø tylişe abalgiin xemzeenyydei dutagdal, şuluu nyyrhenei dutagdal, neeftiin dutagdal, tereşelen toorf, slaancanuud, saproplitnyyd gexe metiin tiime janziin tylişede anxaralai dutuu baihanь, aradai byxii azaxiida xyseteigøør yzegdeed baina. Gurbadaxi tabanzil soo, ede byxii asuudalnuudta ton serьjoozno anxaral tabixa şuxala. Bi bolbol doklaad soo xelegdehende ysøøn jyyme nemeexeb.

Bidener bolbol Voolgiin raioondo promiişlennostiiin jixe xygzeltiiji hanamzalhiimnai, taanar medenet, gebeş ende tylişiin dutuu baihanhaa bolzo, promiişlennostiinь xygzelte xadaa hyylei yje boltor haatahan baina. Nyxer Staalin bolbol Voolgodo dyte raioonuuddaxi şuluu nyyrhe maltalgada xemzeenyydiiji abxa şuxala baihanda anxaralaa speciaalьna xanduulhan baina. Narkomtoorp xadaa ene xeregiiji erxilze, Çkaalovska ooblastiiin Dombaroovsko bajaligdaxi şuluu nyyrhe maltalgiiji xygzyylxe tuxai duradxaliiji haja oruulba. Nyxer Kaganooviç bolbol xamaata duradxalnuudiiji zoxioohon ba tedenь Centraalьna Komiteedeer ba Sovnarkoomoor haja batalagdahan baina. Ene togtool soo, iimenyyd zorilgonuud Narkomtoo[…] do daalgagdaba: 1939 ondo Dombaroovsko nyyrhenei bajali[…] 1 millioon toonn xysetei 10 şaaxtanuudiiji baigu[…] tedenei 6 şaaxtanuudanь ene zilde dyyrgegdexe ba eksp[…] taacada ygtexe bolno; tereenhee gadana, Poltaavo-Brediin[…] ba Borodiinovsko raioonuudta—400 miangan toonn […] setei 4 şaaxtanuudiiji ene zilde baiguulxa geze şiidxegde[…] Ber—Çogyyrske nyyrhenei bajaligta,—300 miangan toonn […] setei 3 şaaxtanuudiiji baiguulxa geze şiidxegdebe. Ede b[…] raioonuudta, 1942 onoi eseste şine şaaxtanuudai xysen[…] 7.700 miangan toonn bolxo johotoi. Ene xadaa Oorsko […] miişlenna raiooniiji, myn tereşelen mynøø yjede xolohoo […] ragdadag, kyzneecke ba doneecke şuluu nyyrhenyydeer xa[…] gagdaza baigaa, tede tymer zamuudiiji tylişøør xangalgiij[…] haizaruulxiin tulada serьjoozno baaziiji baiguulxa baina.

Ene bolbol byxii ekonomiiçeska raioonuudiiji niutagta[…] yiledberilegdedeg tylişøør xangaxa tuxai zorilgiiji şiidxelge[…] jamar zorimgoigoor xandaxa johotoin zişeenyydei ne[…] niinь le bolno. Byxii gol ekonomiiçeska raioonuudta niutagta[…] tylişe yiledberilelgiiji xangaxa, traansportiiji xoliin raioonu[…] haa şuluu nyyrhe şirelgehee xysed syløølxe xemzeenyyd[…] abxa xeregtei.

Gooroduudiiji tylişøør xangalgadaxi ylegdelnyydei ne[…] jinь, tereşelen likvidiirovelxe xeregtei. Moskvaa, Leeningra[…] ba busad jixenyyd gooroduud bolbol mynøø xyrter, jixe[…] dee tymer zamuudaar asaragdahan tyileegeer xangagdaza b[…] na. Jixenyyd gooroduudta promiişlenna yiledberilin mynøø[…] xemzeede, tymer zamuudiiji xoliin raioonuudhaa tyliee te[…] giin jixenyyd aşaanuudaar daraza ogto bolxogyi. Ende ves[…] paalhan nyxer Bogdaanov bolbol Leeningraadhaa mianga […] ylyy kilomeetrte baigaa xoliin raioonuudhaa Leeningraa[…] tyliee abaaşaxa, tiime boloşogyi jabadalii boliuulxiiji erixe[…] ton zyb baina. Tiime baidaliiji teseze bolxogyi. Ene xa[…] ede şirelgenyydei masştaabuudai nelieed baga baihan, t[…] yjiin taaraxagyi ylegdel myn. Jixenyyd gooroduudta gazifik[…] cada yrgenøør orolgo bolbol xolo rasstojaanida tymer zam[…] tyliee zøøxe, ekonomiiçeska taaraşagyi zyilhøø syløølegd[…] argabaidal olgoxo baina. Bidener bolbol eneeniiji tyrgen[…] xexe byrimnai hain baixa.

Elektroazaxiin tuxai asuudalda oroxom. Sjeezd deer[…] ba sjeezdiin urda teexi diskyyssideşji, ene xeregte tuilai […] anxaral tabigdahan baina. Tere xadaa elektroeneergide eri[…] nyydenь, manda baigaa elektrostaancanuudai xyseşadalai […] galtiiji jixeer uridiahan deereheenь, jixete xursadahan bai[…] Bidener bolbol dunda ba jixe bişe elektrostaancanuudai ba[…] giiji xyseteigøør xygzyylxe, tereenhee gadana, zize elikt[…] staancanuudai, tusxailbal, zize gidrostaancanuudai barilg[…] dyyren jabasiiji ygexe şuxala baina. Tiixetei xamta, ede el[…] rostaancanuudai barilga xadaa tyrbiinenyydei, ilangajaa z[…] gidrotyrbiinenyydei yiledberiiiji nelieed jixedxexiiji erine g[…] ton zyb zaahan bainad. Bidener bolbol gurbadaxi taban[…] plaan soo, ede xeregselnyydiiji xysed xemzeegeerenь xar[…] xa ujalgataibdi.

Kyibeşevske gidrostaanciin barilga xadaa gurbadaxi […] banzilei plaan soo şuxala huuriiiji ezelne. Ene barilga bo[…] yrgen dalaisiiji abaad baina. Kyibeşevske gidstaancanuud[…] bidenei abxa, tere tuilai jixe tooto elektroeneergiin zyb[…] xereglelgiiji gurbadaxi tabanzilei plaan soo xaraalxa şu[…] baina. Promiişlenna predprijaatinuudai zoxixo barilgiiji, uha[…] giin sisteemiin barilgiiji, gooroduudiiji elektroeneergieer x[…] galgiiji xaraalxa şuxala.

Ede gigaant jixe gidrobarilganuudtai xamta, baga ma[…] taabai şinenyyd gidrostaancanuudai barilga şuxala udxaşa[…] tai baina. Nyxer Staalin bolbol Donbaassta ba Uraalda x[…] xeden gidrostaancanuudiiji barixa tuxai speciaalьna asuuda[…] Narkomelektroo nyxer Pervyyxinei urda haja tabihan ba[…] Donbaass xadaa nemelte elektroeneergide ton jixe xeregse[…] baina. Doneec myren deere, gigaant jixe bişe masştaabai […] ge gy, ali xojor, zygøør baga bişe elektroeneergiiiji ygeze[…] damaar elektrostaancanuudiiji baiguulza, ene zorilgiin tu[…] Doneec myreniiji xereglexede jaaxab? Sverdloovskodo ba […] liaabinskada elektroeneerginь xyrenegyi. Ende gidrostaa[…] nuudiiji baiguulza, Iseetь, Çysovaaja, Miaas myrenyydiiji […] reglexede jaaxab? Eneegeer, elektro-xangalgiin talaar Ura[…] nelieed tuhalamza xyrgegdexe baigaa. Tere metiin daalgab[…] nuud bolbol gurbadaxi tabanzilei plaan soo øørilngøø xar[…] giiji oloxo johotoi.

Maşiinabaiguulgiin tuxai asuudalaar. Ede asuudalnu[…] ton serьjoozno anxaral tabingyi baiza bolxogyi. Bidener […] daa aradai azaxiin byxii halbarinuudta tyryy teexnikiiji sa[…] danь ulam byri yrgenøør nebteryylen oruulxa gehen liin[…] jabanabdi. Teexnikiiji saaşadanь byri jixedxengyigøør, tex[…] çeske xemzeeji sag yrgelze deeşelyylengyigøør, delxein te[…] nikiin hyylşiin amzaltanuudiiji byxii xemzeegeerenь xereg[…] gylgøør,—Soveed Sojuuzda xeregtei, aradai azaxiin saaş[…] xysete debzeltiiji xangaza bolxogyi. Sjeezdiin urda teexi […] kyysside ba ende sjeezd deereş ede bygede tuxai olonto[…] legdehen baina. Bidenerte xadaa aradai azaxiin eldeb ha[…] rinuudai tulada olon janziin şine maşiinanuud ba oboruud[…] niiin yiledberilgiiji tabixa xeregtei baina. Staankobaiguul[…] ynexøør ynder deere yrgexe ilangajaa şuxala. Tede ele[…] staancanuudai avtomatiiçeska ypravleeniiin tulada, tekst[…] promiişlennostь ba busadai tulada apparatuuriin yiledberi[…] zaruulxa xeregtei: Zavooduud, MTM gexe metede yi[…] sloozno oboruudovaniiiji xodo helgeze şadamaar, me[…] ziirovanne instrymeent yiledberilgiiji organizovaalxa xer[…] Aradai azaxiin byxii halbarinuudai xereglelenь, maşiin[…] guulgiin saaşadxi xygzeltede ton jixe baina.

Gebeş, tiixetei xamta, dorodursagdaxa zyiliiji bodolsox[…] regtei. Zişeenь, xydøø azaxiida şuxala mexanizaaciin gol […] leemiiji: byxii traaktonuudiiji traaktorna xamaata priceep[…] ventaariaar xangalgiiji şiidxexe xeregtei. Bidener bolbol […] niiji ysøø xolo tuilaagyibdi, xarin şadaalhaa tyrgenøør t[…] johotoibdi. Gebeş, ende nyxer Benediiktov bolbol myn […] noi inventaarь tuxai martaxa xereggyi geze, zyb xelehe[…] na. Gemşel bolxodo, hyylei zilnyydte tereen tuxai baga[…] xaragdahan ba ene xereg bolbol boloşogyigøør orxigd[…] baigaa.

Sjeezdiin urda teexi diskyysside, avtomobiilьna yil[…] riiiji saaşadanь xygzyylxe tuşaa, tusxailbal, bagalitraazn[…] tomobiilьnuudiiji yiledberilxe tuşaa, xedente xelehen ba[…] Zoxixo şiidxeberi xadaa Centraalьna Komiteedeer ba So[…] koomoor abtaad baina. Dunda maşiinabaiguulgiin Narko[…] ba tereenei xytelberilegşe nyxer Lixaçoov xadaa soveed[…] liiraazna avtomobiilьnuudii gargalgiiji ene zilde exilxe […] Narkomaadaigaa urda tabigdahan zorilgiiji dyyrgexiin […] serьjooznoor xydelmerilxe uşartai bolno (**Aplodismeent**[…]

Metalluurgiin tuşaa, doklaad soo xelegdehend[…] jyyme nemexegyib. Xara ba cvetnoi metaallnuudiiji ga[…] gada jixe ekonoomiiin şuxala baihanь, sjeezdiin urd[…] diskyysside temdeglegdehen baina, enenş ton zyb […] ner bolbol tymeriiji gargaşalgada, buladiiji garga[…]

(Nyxer Moolotovoi tygesxelei yg[…] yrgelzelelenь 3-daxi niuurta)

Byxesojuuzna Kommuniis (bolьşeviigyydei) Paartiin XVIII sjeezd

Nyxer MOOLOTOVOI tygesxelei ygiin yrgelzelel

(Tygesxel. Exinь xojordoxi niuurta)

...ta buladiiji gargaşalgada, ilangajaa, zed ba busad ...oi metaallnuudiiji gargaşalgada zuram baiguul- ...a erid ekonoomiiiji tuilaxa johotoibdi. Ende xaişaxereg ...alga xadaa manaida yşeel olon bii baina, tereeniiji likvi- ...velxe xeregtei. Eneentei daşaramduulan, tereşelen geel- ...ydtei temesexe tuxai niite asuudaltai daşaramduulan, minii ...xada, teezisyyd soo zarim xedii nemelte zaabarinuudiiji ...e şuxala baina.

...Xiimi tuşaa. Teezisyyd soo, gazifikaaciin xeregei şuxa- ...zaagdahan baina. Gooroduudta gazifikaaciiji byxii xem- ...eerenь xygzyylelgiin şuxaliiji tusagaar zaaxa xeregtei. ...nhee gadana, mineraalьna ydobreeninyyd tuxai asuudal ...anxaralaa xanduulxa xeregtei. Mineraalьna ydobreeni- ...e haitar xandalgiiji tuilaxa ton şuxala. Mineraalьna ydob- ...nyydiiji zeexedee ba xadagalxadaa, ugaa jixe geelgiin ...ooto faaktnuud bolbol teseşegyi baina. Ene xai- ...geer xandalgatai erid temeseliiji organizovaalxa xereg- ...xetei xamta, xyrihende ydobreeninyydiiji oruulxiin tula- ...şiinanuudii yiledberilgliji tabixa şuxala. Ximiiçeske pro- ...nnostiiin zarim halbarinuudhaanь, gansal aazbestova ...işlennostь deere zaaza xelexe bainab, eneeniiji tyrge- ...ygzyylxiin şuxaliiji, nyxer Calькooviç xadaa xeblelde ...ravidliivo zaahan baina.

...Yrgen **xereglelgiin tovaarnuudai yiledberi tuşaa**. Sjeezd ...vestypaalhan, tekstiilьne promiişlennostiiin Narkoom ...Kosiigin bolbol aradai azaxiin busad halbarinuudai zyg- ...kstiilьne promiişlennostьdo tuhalxa tuxai xede xeden ...yydiiji tabihaniinь, zyb baina. Bidener xadaa xlopçaato-by- ...a promiişlennostiiin tyrgeer debzeltede byxii xemzeegeer ...xe ujalgataibdi. Gebeş, nyxed—tekstiilьşçigyyd bolbol ...laavnanь, tedenerhee eehedheenь duldiidaxa, tedener ...eehediingee xydelmeriiiji şangadxahanhaanь, tedener ...tekstiilьne faabrikanuud deerexi yiledberide exileed ...debzeltiiji xer xygzyylhen ba byxezyylhenheenь zavli- ...eze hanaxa johotoi.Nyxed—tekstiilьşçigyyd xadaa plaa- ...yrgedeggyi, muu zanşalaa eseslen xajaza, xen togtoog- ...plaanuudaa dyyrgexiin ba ylyylen dyyrgexiin tylee ...ze şadanab, tedenerei zergenyydte oroxoor, saganь ...Xeblelde dursagdahan tede zyilnyyd—oimhonuud ba ...uudiiji yiledberilxe tuxai myn le martaza bolxogyi. ...iledberiiiji niutaguudta delgeryylxe, manai azaxiida tii- ...ostoi zyilnyydei dutagdaliiji xereg deeree esesiexe, yne- ...uxala baina. Esestee, zagahanai azaxii tuxai Sjeezd ...xelegdehende jyrel nemeze bolxo gebel, Myyrmanske- ...jyrenxiideo xoito zygte, Kaspiida, Azoovsko dalaida ...a Daalьna Vostoogto zagahanai gol baazanuudiiji tyrgen ...e debzeltiin xeregte ton serьjoozno anxaralai byri şuxa- ...adanь,—niutagai vodojoomuudiiji ali bolxoor xygzyylxe ...xeregiiji niutagai organizaacanuudai anxaralta kontroolь ...tabixa xeregtei. Zagahanai promiişlennostiiin asuudal- ...uşaa, teezisyyd soo baihan zaabarinuudiiji zarim xedii ...bolgoxo xeregtei.

...**ydee azaxii tuxai.**

...ydee azaxiiji saaşadanь mexanizaacalgiin asuudalnuud, ...bal, gazogeneraatorna traaktornuud ba avtomobiilьnuu- ...elgeryylxiin asuudalnuud bolbol sjeezdiin urda teexi ...sside jixe anxaraliiji xanduulhan baina. Tereenhee ga- ...MTM—maşiina-traaktorna masterskoinuudai xydelme- ...rьjooznoor haizaruulxa tuxai asuudal spravedliivo ta- ...n baina. Tedenerei xydelmeriiiji gansal sezoonno daa- ...d bolgongyi, MTM-diiji bodoto, normaalьna xydelme- ...idag predprijaatinuud bolgoxoor boloo. Sjeezdiin urda ...sjeezd deere Gazartariaalangai Narkoom nyxer Bene- ...i vestypleeni soonь, gazaresxemzelge organizovaalal- ...izaruulxiin şuxaliiji spravedliivo zaagdahan baina. Zyb ...prooduudiiji tyrgeneer jabuulxiin intereesyydte, gazar- ...lgiin xeregiiji gyrenei bata garta abxa ba eneeniiji ...biydzeedhee finansiirovalxa şuxala.

...este, **kolxoozuud** tuxai asuudal tuşaa.

...ynee obrazcoovo kommuunanuudiiji baiguulxiin tylee ...o xeregtei gehen hanal, sjeezdiin urda teexi diskyys- ...legdehen baigaa. Ene duradxalai aavtortanь zoxixo ...ygtehen ba tere xadaa buruu teeşee xazaina geze ...an baina. Manaida gurbadaxi tabanzil sooşji, xydee- ...arteelь bolbol kolxoozno azaxiin gol foormonь baixa. ...xadaa xydee azaxiiji debzyylxiin tula, kolxoozno ...dai azana haixan baidaliiji ulam debzyylxiin tula kol- ...ene foormiin byxii arganuudiiji yşee xysed xereglee- ...nabdi. Tiimehee, mynee kommuunanuud teeşe zydxe- ...n, tiihee tiiterce, tiaazestiiin ceentriiji xydee-azaxiin ar- ...e kommuuna teeşe abaaşaxa jabadal xadaa,—buruu po- ziiciiji ezeleige ba zamhaa xazairalga myn. Şine polosaa, socialiizmhaa kommuniizmda şata damzan şilzeze oroigiin polosaa exilee gehen uşarhaa, ene asuudalda zarim tolgoinuud soo busaidangi oilgomzonuudai baixagyin tulada,—mynee arteelь bolbol kolxoozno xydeleenei yndehe huurinь zandaa ylene geze egse xelexe xeregtei. Xarin, arteeliiin xydelmeride xede xeden şinenyyd zorilgonuudiiji tabixa xeregtei baina. Kolxooziiji ba kolxoozno ymsiiji saaşadanь byxezyylge, kolxoozniguudai usaadьba şadarai azaxiin talaar, xydee azaxiin arteeliiin ustaaviiji xazagairuulhan ba ebdehen jabadaliiji likvidaacalga bolbol ede zorilgonuudai toodonь xabaadana. Kolxooznigoi tuhalbariin azaxii tuxai anxaral xadaa gol zorilgodo—kolxooziiji ba kolxoozno ymsiiji byxezyylxe zorilgodo zyrişexegyijinь tuilaxa xeregtei. Tus tus kolxoozniguudai ysaadьba şadarai gazarnuudainь ba individyaalьna malainь talaar baiguulagdahan xizaarlalganuudiiji praaktika deerenь jabuulxa ba kolxoozuudai saaşadaa organizacioonno-azaxiin byxezelgiiji byxii xemzeegeer demzexe xeregtei,uşaranь gansal ene yndehe huuri deere—kolxoozuudai saaşadaa organizacioonno-azaxiin byxezelgiin gansal yndehe huuri deere—xydee azaxiin bodoto debzeltenь jabaza, kolxoozno tariaaşadai azana enxe baidalanь ba kylьtyyrne xemzeenь tyrgeneer deeşelze şadaxa baina. Tereşelen, kolxoozno discipliiniiji byxezyylxiin tylee temeseliiji şangadxaxa ba kolxoozniguudai dunda zoxixo zergiin xymyyzyylgiin xydelmeriiiji deeşelyylxe şuxala. Eseste, kolxoozniguudai azalii organizovaalalgiin zvenьjevoi foormiiji yrgeneer xereglexe şuxala. Bi bolbol doklaad soogoo ede asuudalnuud tuxai xelehen bainab. Gurbadaxi tabanzil tuxai teezisyydte zoximoor nemeltenyydiiji oruulxa şuxala.

Traansportiin talaar bolxodoo, xelexe jyyme namda ton baga ylee. Nyxer Kaganooviçiin vestypleeni soo tymerzamai traansportiin zorilgonuud tuxai, tusxailbal, tereenei materiaalьna-texniiçeske baaziiji saaşadanь nelieed byxezyylxe şuxala tuxai xysed xelegdehen baina. Ede zorilgonuud bolbol gurbadaxi tabanzilei plaan soo eehediingee dyyren xaruulgiiji oloxo johotoi. Abhan bişegte xariuusaxa zuuraa, bi bolbol Kavkaazska dabaaji dabuulan şine tymer zam baiguulxa zorilgiiji gurbadaxi tabanzilde aktuaalьna geze toolzo bolxogyi geze xelexe johotoib. Xoito Kavkaaztai ba ceentrtei, Zakavkaaziiin barisaajinь xyngedxexe ba tyrgedxexe, Çernomoorsko tymer zamai baiguulgiiji tyrgeneer dyyrgexe gehen zorilgo mynee baina. Kiirovske tymer zamai talaar bolxodoo, ene zam deere Muurmanskhaa Sorooko staanca xyrter xojordoxi zamuud baiguulagdaxanь geze lablan xelexe johotoib. Tereenhee gadana, Kiirovskaja ba Seevernaja geze xoito xojor zamuudiiji xolbolduulhan, tymer zam xadaa Sorooko—Peeseeckaja geze liiniiiji xyndelen jabuulagdaxanь. Ene bolbol ceentrtei, xoito zygei barisaaji şangadxaxa, tereşelen Jevropeisko Xoito zygei oi modonoi ba busad bajaliguudiiji hainaar xereglelgede tuhalxa baina.

Avtozamai traansportiin talaar. Avtoazaxiida serьjoozno anxaralaa xanduulxa gehen duradxalnuud byxii liinieer jabaza baina, enenş ton zyb. Mynee manaida avtomobiilьnuud olon bolzo baina, xarin gurbadaxi tabanzilei eseste tedener yşee 1. 700 miangan bolxo baina, tiimehee avtotraansportiiji xereglelge tuxai asuudal jixe udxaşanartai bolno. Ende, xeregiiji hainaar organizovaalaa haa avtotraansportiiji xereglelgede xaişaxereg xandahanai olon tooto faaktnuudiiji likvidiirevelee haa, bidener bolbol aradai azaxiin intereesyydte hain xeregiiji xexebdi. Gyrenei kontrooliiiji avtoazaxiida şangadxalgiin asuudalnuud bolbol oiriin sag soo Ekonoomsoveedte speciaalьna xaragdaxa johotoi.

Barilga tuşaa

Barilgiin materiaalnuudiiji yiledberilelgiin xeregiiji deeşelyylxe şuxala tuxai olon xyn xelene. Eneenei le tulada speciaalьna narkomaad baiguulagdahiinь, taanar medenet. Nygee talahaa,barilgiin organizaacanuudai busad stryktyyriin şuxalanь zaagdana geeşe. Bairiin azaxiin talaar, barilgiin byxii organizaacanuudiiji Leeningraadska Soveedte ygexe tuxai, sjeezd deere, Leeningraadhaa nyxer Popkoovoor tabigdahan asuudaliiji jyrel şiidxeze xer bolxo aab. Gebeş, paralleelьne xydelmerilze baigaa xyse bagatai veedomstvenne treestnyydiiji likvidiirovelze, bairiin barilgiin talaar, territoriaalьna xysen tyges organizaacanuudiiji baiguulxa şuxaliiji xamagaalalgada, zyb zyil ene duradxal soo bii. Bidener bolbol barilgiin xeregyydei Narkomaadiiji baiguulxadaa,—mynee bidener eneende oşozo jabanabdi, tiixedee, ene talaar, barilgiin territoriaalьna jixenyyd organizaacanuudta şilzen orolgo dyyren xemzeegeeree bejelyylegdeze magad.

Aradai azaxiida kaadrnuudiiji beledxelgiin, şine speciaiiistnuudiiji beledxelgiin asuudalnuudta, nauuçna-şinzelelgiin instityydyydei xydelmeride, **texniiçeske hanal bodoloi ba nauuçna xydelmeriiin** debzeltede, sjeezdiin urda teexi diskyysside serьjoozno anxaral tabigdahan baina. Manai socialiis intelligeenciin tuşaa, mynee paartiaar tabigdahan zorilgonuud bolbol ede byxii asuudalnuudiiji, mynee xyrter baihanalxidanь orxodoo, ylemze ynder xemzeede yrgexe johotoi. Nauukiin talaarşji niydee aniaad baiza bolxogyi. SSSR-ei Nauukanuudai Akadeemi xadaa ende tyryy rooliiiji dyyrgexe johotoi ba soveed tyryy nauukiin xygzelteer teoritiiçeske xydelmerideşji, erdemtedei tvoorçesko xydelmeriiin xeregei barisaaji, gurbadaxi tabanzil soo manai aradai azaxiin byxii plaanova xygzeltetei xolbolduulxa talaarşji,—yşee şiidxegdeegyi asuudalnuud manda baga bişe baina. Gebeş, ene talaar, mynee xadaa urdiinxihaa byri jixe hain rezylьtaaduudta naidaza bolxo baina, ene xadaa aradai azaxiida ton serьjoozno udxaşanartai baina.

Sjeezdiin urda teexi diskyysside xelegdehen, jixeşeg **jyrenxii, principiaalьna xaraaktertai** asuudalnuudhaa, bi bolbol doklaad soogoo, zişeenь, dorodursagdagşa zyilnyyd deere togtozo xeleeb, gebel: goorod ba dereevniiin xoorondoxi protivopolooznostiiiji usadxaxa tuxai asuudalnuud, uxaanai azal ba fiziiçiske azalai xoorondoxi protivopolooznostiiiji ygeixelgiin perspektiivyyd, myn tereşelen xuriaangii foormoor, mynee azaglaltanuudiiji minii nemeze xehen, kolxoozuudiiji saaşadanь xygzyylxe tuhaar asuudalnuud bolno.

SSSR xadaa tyryy kapitaliis oronuudhaa ekonomiiçeska talaaraa geegdengi baihan tuxaida teezisyyd soo zaahan jabadal bolbol Soveed Sojuuz tuxai buruu oilgomziiji gargaza bolxo gehen hanamza sjeezdiin urda teexi diskyysside, tereşelen xelegdehen baigaa. Tiixetei xamta tiihee ti teree, ekonomiiçeska egeel xygzengi kapitaliis oronuuddaxi yrgen maassanuudai baidal bolbol kriizisyydei, xydelmerigyidelgiin ba dereevnidexi guiranşalgiin vlijaani doro, ulam jixeer muudaza baixadanь, SSSR-ei ekonomiiçeska xemzeenь dutamag baina geze teezisyydei zaabari xadaa SSSR-ei azalşa maassanuudai baidalainь xelberişegyi haizarza baihan faakttai zo...ildoxogyi bolno geze xelegdehen baina. Soveed Sojuuz soo aradai azana enxe baidal bolbol jamar tyrgen teempeer jabaza baihiinь, gurbadaxi tabanzilei plaan xadaa ilangajaa, manai oronoi ekonomiiçeska xemzeeji saaşadanь deeşelyylxe talaar, tereen soo xaraalagdahan xemzeenyydtei daşaramduulan, aradai azana enxe baidalai saaşadaa jamar jixeer urgaxiiji xaraalhiijinь teezisyyd soo xysed todoor zaagdahan baina geze xelexe xeregtei. Gebeş, bidener bolbol ede poloziitelьna momeentnyydiiji zaaxa zuuraa, SSSR-te mynee tuilagdaad baigaa ekonomiiçeska xemzeenei dutamag baihan jabadalda niydee zaaxanşji anixa johogyibdi geze bide bygedende eli baixa johotoi. Promiişlennostiiin debzeltiin teempnyydei talaarşji, yiledberiiin teexnikiin tuilagdaad baigaa xemzeenei talaarşji, kapitaliis oronuudiiji xyseze urdanь orood baibaşaji, bidener bolbol xerbee ene yiledberiiiji aradzonoi dyyşede bodomzolon abaa haa, xede xeden ton şuxala promiişlenne produuktnuudai yiledberiiin xemzeenyydei talaar, egeel tyryy xygzengi kapitaliis oronuudiiji yşee xyseegyibdi, bidener xadaa eneende niydee anixa johogyibdi. Manai aradzonoi xemzeenyydeinь ugaa jixe deerehee, eneenei tulada baga bişe sag erigdene, bidener bolboj eneenei tulada yşee jixeer xydelmerilxe johotoibdi. Gebeş, xerbee manai dutamag jabadalnuudta niydee aniaagyi haa, xerbee bolьşeviigyyd ba manai oronoi byxii ynen sexe graazdanuudai xyseliiji SSSR-ei ekonomiiçeska gol zorilgo tyrgeneer şiidxelgede bolьşeviigşelen xanduulaahaa, bidener bolbol eneşji zorilgiiji bogonixon bolzor soo dyyrgeze şadaxabdi.

Marksiis-leeninske teooriiiji saaşadanь xygzyylxe talaar, SSSR-ei intelligeence tuxai ba gyren tuxai asuudalnuudiiji nauuçna gynzegiigeer todorxoilhon, nyxer Staalinai otçootno doklaadai hyyldenь, busad jamar negen niite principiaalьna asuudalnuud deere togtozo xelexe şuxala bişe baina. Paarti xadaa eelzeete byxii zorilgonuudaa şiidxelgede, byxii xydelmeridee mynee todo, bolьşeviig prespektiivtei baina.

Ende vestypaalhan byxii nyxed bolbol aradai azaxiin ali negen halbarinuudai, SSSR-ei ekonomiiçeska ali negen raioonuud ba respyyblikenyydei debzelte tuxai ba Soveed Sojuuzai aradai azaxiin byxiideere debzelte tuxai xelehen baina. Bodoto deeree, manai orondo ekonomiiçeska **byxii** raioonuudai ba **byxii** halbarinuudai azaxiin, kylьtyyrne ba politiiçeske xelberişegyi debzelte baiguulagdaa, tere xadaa byxii SSSR-ei ba manai byxii respyyblikenyydei politiiçeske, azaxiin ba kylьtyyrne debzeltenь eeriingee xaruulgiiji olono. Gurbadaxi tanbazilei plaan bolbol ene debzeltede ba olonacionaalьna byxii Soveed Sojuuzai ekonomiiçeska xyse şadalainь saaşadxi urgaltada aguu jixe organizovaalagşa rooliiiji dyyrgexe johotoi.

Manai zorilgo xadaa **gurbadaxi tabanzilei plaaniiji** dyyrgelgede xysenyydee bolьşeviigşelen mobilizaacalgada baina. Nege zil, gurbadaxi tabanzilei tyryyşiinь zil yngereed baina. Bidener bolbol yngeregşe zilde manai promiişlennostiiin baga bişe debzeltiiji tuilaabdi. Promiişlennostiiin urgalta xadaa yngeregşe zilde, urda zileixihee 11 proceent deeşee boloo. Gebeş, bidenerte gurbadaxi tabanzilei plaaniiji dyyrgexiin tula manai promiişlennostiiin urgaltiin byri ynder teempnyydiiji xangaxa xeregtei. 1939 ondo manaida promiişlennostiiin urgaltiiji 20 proceent deeşelyylxe gehen plaan abtaba. Serьjoozno, xyngen bişe zorilgo geze xarana bezet. Tiimehee, sagiiji geeze bolxogyi. Paartiiin XVIII sjeezd xadaa xydelmerişen maassanuudai dunda jixe debzeltiiji yysxebe. Eneentei daşaramduulan, manai promiişlennostiiin yiledberiiin teempnyydenь deeşelbe. Bidener bolbol promiişlennostiiin zarim halbarinuudta ene zileigee plaaniiji yşee xysed dyyrgenegyibdi, gebeş, xede xeden gooroduud ba raioonuud xadaa ede zorilgonuudiiji amzaltataigaar dyyrgene. Bidener bolbol fevraalь harada eeriingee medegdemeer rezylьtaaduudiiji ygehen, xydelmerişen maassanuudai dunda bolhon, sjeezdiin urda teexi debzeltiiji byxezyylxe johotoibdi. Bidener xadaa aradai-azaxiin 1939 onoi plaaniiji hainaar dyyrgelge bolbol byxii gurbadaxi tabanzilei plaaniiji dyyrgexe xeregte tuha bolxiinь tula bygediiji xexe johotoibdi. **(Aplodismeentnyyd).**

Plaanaa bolzorhoonь urid dyyrgelgeer aldarşahan Staalinska negedexi tabanzilei hyylde, bidenereer myn tiime le amzaltataigaar dyyrgegdehen Staalinska xojordoxi tabanzilei hyylde, bidener bolbol Staalinska gurbadaxi tabanzilaiji dyyrgexe ba ylyylen dyyrgexiin tylee bolьşeviigşelen temeseebdi, bidener bolbol bolьşeviig şine ilaltiiji xangaabdi, tiixedeel, gurbadaxi tabanzil xadaa xereg deere, bolxo johooroo — SSSR-ei xysenyydei xysen tyges debzeltiin staalinska şine ilaltata tabanzil boloo geze omogorxon xeleze şadaxaar tiimeer le xydelmerilxe johotoibdi. **(Nerjeme, udaan aplodismeentnyyd, bygede bodonod, „uraa!“ gehen abiaanuud zaal soo garna).**

...URAG DEERE: Moskvaagai huragşad ba piooneernyyd bolbol Byxesojuuzna Kommuniis (...şeviigyydei) Paartiiin XVIII sjeezdiiji amarşalaza bainad.

F. Kisloovoi foto (TASS-iin fotoxrooniko)

Partiiina azabaidal

Aimagai partiiina aktiivai suglaan

Zagarai. Apreeliin 8-ai yder partiiina aktiivai suglaan bolbo. Aktiiv deere BK(b)P-iin XVIII sjeezdiin delegaad nyxer Martemьjaanov bolbol paartiiin XVIII sjeezdiin itoog tuxai doklaad xebe.

—BK(b)P-iin XVIII sjeezd bolbol socialiizmhaa kommuniizmda oroxo aguu jixe ba xysen tyges zamiiji todorxoilhon, gansal manai paartiiin ba manai oronoi azabaidalda bişe, myn gaixamşag jixe istoriiçeska veexiin byxedelxein kommuniis xydeleөnde ton jixe istoriiçeska sobiiti bolhon baina,—geze Martemьjaanov xelene.

Myn nyxer Martemьjaanov bolbol XVIII sjeezd deere nyxer Staalinai xehen doklaadai udxaşanar tuxai ba sjeezd deere xelsegdehen bişe bişe asuudalnuudai tuxai bolon—saaşadaa jabuulxa xydelmeriiin zorilgonuudai tuşaa togtozo xelebe.

Preenide 12 nyxed yge xelebe. Byxii yge xelegşed xadaa Leenin-Staalinai paartiiin sjeezdiin istoriiçeska togtoomziiji negen hanalaar haişaahan ba tereeniiji bodoto xereg deerenь bejelyylxiin tyløө bolьşeviig johoor temesexebdi gehen өөhediingөө xaluun xyseleliiji medyylbed.

Yge xelegşed bolbol aimag dotoroo jabuulagdaza baigaa xydelmeriiin tuxaida togtozo xelexe zuuraa, politiiçeske-xymyyzyylgiin ba agitacioonno-maassova xydelmeri ton xangaltagyi, eneen deerehee zarim azaxiin kampaaninuudai jabasa tahaldalda orohon baina geze zaabad.

Aktiivai suglaan bolbol paartiiin XVIII sjeezdiin togtoomziin ba nyxer Staalinai doklaad soo zaagdahan zaabrinuudai johoor, ba xydelmeriөө şineer jabuulza, byxii dutuu dundanuudaa oiriin sagta likvidiiroveleze, aimagaa tyryy aimaguudai negen bolgoxo, partiiina ba agitacioonno-maassova xydelmeriiji ton zybөөr organizovaalza, BK(b)P-iin XVIII sjeezd deere xehen nyxer Staalinai doklaadiiji ba sjeezdiin busad materiaalnuudiiji aimagaigaa azalşan maassa da yrgenөөr tanilsuulxa gehen togtoomziiji abhan baina.

D. ŽABOON.

Sjeezdiin materiaalnuudtai tanilsana

Zediin aimagai, Zediin selьsoveedei, Bydioonniin neremzete kolxoozoi agitaator nyxer Jakiimov P. bolbol aradai aguu jixe voozdь, inag nyxer Staalinai doklaadiiji ba myn BK(b)P-iin istoriiçeska XVIII sjeezdiin materiaalnuudiiji tanilsuulxiin tulada tus kolxoozoi kolxoozniguudai dunda inteereesne beseedenyydiiji yngergene.

Ybeged, xygşedyyd bolbol ene beseediiji ton jixeer honirxodog ba anxaraltaigaar sonosdog baina. Edener bolbol nyx. Jakiimovhoo nelieed olon asuudalnuudiiji huraza, oilgoogyi asuudalnuudta xangaltatai xariuu abna. Beseedede xabaadahan ybeged, xygşedenь honor xariuu abadag, beseedejee hainaar, oilgosotoigoor yngergedeg baixadaa, өөhediingөө aktiivnostiiiji byri deeşelyylne.

ŽERBAAJEV.

FINAANSOVO SEEKCE MUUSA XYDELMERILNE

Jaruuniin aimagai Ylьdergiin somonoi byxii kolxoozuud ba ymsiin azaltanai dunda 1939 onoi negedegeer kvaartalai finaansova kampaaniiin dyyrgeltenyyd boloşogyigөөr geegdeze jabana.

Geegdeleinь şaltagaan jyyb gexede, somonoinь soveed ba somsoveedei dergedexi finaansova seekce xadaa tus kampaaniiji sag bolzortonь dyyrgexe tuxai muusa xydelmerilne.

SУDOREMOONTIIJI XAIŞAN GEŽE ORGANIZOVAALAABIIB

Bi xadaa jamar negen xydelmeriiiji dyyrgexiin tyløө xydelmerilxedөө, namda daalgagdahan tere xydelmeriiiji samotioogto oruulangyi, plaanainь johoor ton akkyraatna dyyrgexiiji oroldodog bainam. Ene yngerze baigaa ybelei sydoremoont xadaa „Şkiriaatov" paroxodoi mexaanig baihan namda, өөriingөө paroxoodiiji ba ilangajaa paroxoodoigoo zyrxen—glaavna maşiiniijinь remoontolxo talaar xemgyi jixe xariuusalgiiji daalgahan baina.

Ene xyndete daalgabariiiji dyyrgeze exilxe zuuraa, paroxoodoigoo byxii komaandada, remoontiingoo xemzeeji oilguulza ygehen bainam. Tiigeed, өөhediingөө xysiiji zybөөr segnen xaraza, xen xaana xydelmerilxedөө, ylyy tuha ba erxim rezylьtaad ygexe baihiinь hain oilgozo abaa hem. Eneenei yndehe huuri deere, komaandiingaa xynyydiiji sydoremoont deere xubaarilan tabiza, tedende tusxai uçaastoguudiiji daalgan ygeze şadagdahan baina. Remoontiin plaan xadaa xydelmerişen byxende tere sag soogoo xyrgegdehen baigaa.

Eneegeer byxii xydelmeriөө xizaarlaagyib. Sydoremoontiin jabuulagdaza baigaa yje soo paroxodoigoo kollektiivoi dunda politmaassovo xydelmeriiiji huladxangyigөөr jabuulhan bainam. Manai kollektiiv bolbol paarti ba praviitelьstviin direktiivyydiiji şudalan yzedeg baina. Bidener xadaa beseedenyyd ba çiitkenyydiiji jabuulxa sagiiji oldog bainamdi. BK(b)P-iin XVIII sjeezdede beledxelei yje soo nelieedgyi jixe politiiçeske xydelmerinyyd jabuulagdaa. Araduudai aguu jixe voozdь, nyxer Staalinai xehen doklaadiiji, kollektiiv xadaa yzegdөөgyi jixe anxaraltaigaar şudalan yzeže baina.

Ede bygediin rezylьtaadta manai kollektiivoi dunda tuilai jixe yiledberiiin ba politiiçeske urgalta garhan baina. Manai komaandiin çleen byxen gansaşji өөriingөө xydelmeri tuşaa honirxodog bişe, xarin xyrşiingөө xydelmeri tuşaa bahal honirxodog baina. Uşaranь xadaa bidener bultadaa nege xyn şingieer өөhediingөө paroxoodiiji, bise komaandnuudhaa uridşalan otliiçnoor remoontolxiiji xysedeg, temesedeg baigaabdi.

Ygenyydeigee xereghee holioogyi baihandanь bajarlanabdi. Jyyb gexede, apreeliin 3-nai yder manai komaanda bolbol „otliiçno" gehen signeltetei-geer өөhediingөө paroxoodiiji, uridşalan bolhon abalgiin komiissada tuşaan ygehen baina. Bidener xadaa ene amzaltiiji socialiis sorevnovaaniiiji yrgenөөr delgeryylze, komaandiingaa çleen byxeniiji socsorevnovaanida orolsuulhan deerehee tuilaabdi.

Remoontiin xydelmeriiiji erxim hainaar jabuulxa xeregte, mexaanigai negedexi orologşo nyx. Kootov, gurbadaxi orologşo nyx. Batuurin, koçegaar nyx. Temofeejev, sleesarь nyx. Bazaarov ba bişed bolbol gaixamşag iniciatiiviiji xaruulhan ba byxii daalgabarita xydelmerinyydee akkyraatna dyyrgehen bainad.

Manai paroxoodoi kollektiiv xadaa tuilahan amzaltanuudaa bexidxeze, tereenee ulam yrgedxexөөr belen. Staalinska gurbadugaar tabanzilei neremzete socialiis sorevnovaanida orolsozo, udangyi exilexee baihan navigaaciin xydelmeriiiji erxim hainaar jabuulza aşaa şirelgiingee plaaniiji ylyybşelen dyyrgexeer belen baihanaa, kollektiivoigoo zyghөө naiduulnam.

IIVLEV—„Şkiriaatov" paroxoodoi mexaani g.

Sojuuzdetfiilьm bolbol „froonthoo soldaad busaza jabana" gehen şine fiilьm zoxioon gargahan baina. Scenaarinь-oordento pisaatelь V. KATAAJEVAI.

ZURAG DEERE: Fiilьmiin kaadr.

TASS-iin fotoxrooniko.

Albaanida Italьjaanska interveence

ОALBAANCUUD INTERVEENTNУYDTE ESERGYYS… YZYYLNEОPARIIŽDAXI, ALBAANSKA MIISSIIIN XAND… ОITALIJAANCUUD GLAAVNA POORTNUUDIIJI E… ОANGLIIISKA XEBLEL ALBAANIDAXI VOJEENNO JABUULGANUUD TUXAI

Loondon, apreelь 7 (TASS). Reiter aagenstviin medeesexenь, ene yder albaanska erjede 35 miangan xynyydtei italьjaanska desaant buulgagdaba. Desaantiiji buulgalga bolbol dalain eskaadra ba vojeenne aviaacaar demžegdehen baina.

PARIIŽ, apreelь 7. (TASS). Albaanska praviitelьstvo bolbol italьjaanska ylьtimaatumiijinь buruuşaaba.

Ysegelder, xoito albaaniiin gooroduudaar, Albaaniiin nacionaalьna bejee daangi ba byten baixiin tyløө temeselei loozungnuud doro aradai maassova demonstraacanuud yngerebe.

Albaanida esergyy itaaliiin vestypaalhan jabadal bolbol Jygoslaavida jixe trevoogiiji duudaba. Belgraadaa xajaza oşoxogyi geže Jygoslaavska praviitelьstviin çleengyydte duradxagdaba.

PARIIŽ, apreelь 7. (TASS). Pariizdaxi, albaanska deplomatiiçeska miissi bolbol medeesel tolilobo, tereen soo xelegdexenь: „Albaani xadaa өөriingөө bejee daangi baidaliiji, өөriingөө syveriniteediiji gy, ali өөriingөө territooriiin byten baihiijinь boliuulxiiji xezeedeş zybşөөxegyi ba өөriingөө territoori deere gadaadiin gyrenei seregyydiiji buulgaxagyi.

1927 ondo Albaani ba Itaali xojoroi xoorondo batalagdahan sojuuziiji dairan xelexe boloo haa, tere bolbol gansal oboroniitelьno xaraaktertai sojuuz myn ba Albaaniiin dotoodiin xeregyydte xabaadaxa erxiiji Itaalida xezeedeşji ygenegyi".

PARIIŽ, apreelь 7. (TASS). Pariizdaxi albaanska miissi bolbol ene yder dorodursagdagşa xandalgiiji tolilobo: „Fraancadaxi, Albaanska miissi xadaa өөriingөө praviitelьstviin ba albaanska byxii aradai nerehee italьjaanska faşiis praviitelьstvaar Albaanida yngergegdeže baigaa vaarvarska jabuulganuudta esergyy ton… şanga proteestiiji todor… no. Sylөө aradai tulad… za bolxogyi ysloovinu… ylьtimaatumiijinь yseg… albaanska parlaamentiin… genduugaar buruuşaahan… hyylde, dalain ba ag… nelieed olon xysenyyd… bol exener ba xyyg… alan, albaaniiin dalain… dexi byxii gooroduudiiji… hyni boombodobo ba… tuugaar boombodozo y… zelhөөr baina. Alba… byxii arad ba tereenei… mi bolbol sylөө ba… daangi huuxiin tyløө ө… diingөө erxiiji xatuu… gaar xamagaalna ba des… tiin byxii hedelgeny… mynөө momeent xyrte… luulan boliuulxaar b… Miissi xadaa albaanida… raalьna ba materiaalь… halamziiji sag darii y… xiin xaluun uriaataigaa… xii civilizoovanna aradta… daba. Xysenyydeingee… bişeşji haanь, albaa… bolbol vaarvarska dobt… donь erid xatuu eserg… giiji yzyylxe baina".

PARIIŽ, apreelь 8. (T… Gavaas aagenstvo b… albaanska xeblelei biyr… medeeseliiji ygene, t… soo xelegdexenь, alb… cuudai xatuugaar ese… sebeşji italьjaancuud … gyrenei ton glaavna p… nuudiiji ezelže şa… Oron dotoronь italьja… seregyydei saaşadaa … ganь jixe berxedebe, … ranь albaancuud bolbo… hata baildaanuudai hy… le zailan oşono.

LOONDON. apreel… (TASS). Barii geže ital… ska poort deere baihan… xeden angliiiska korre… deentnyyd bolbol boo… nuudaar dyyren aşaalag… italьjaanska xeden … bombovoozuudainь Al… da oşozo jabaxiiji xa… geže medeesebe. „De… spreess" geže ga… korrespondeentiin me… xenь, ysegelderei tor… poortdo xuuşan avia… deere 300 taankn… aşaalba, tedenь Dyrac… oşoxo baina.

KINOO.

„NEGEDEGEER PIOOTR"

(Fiilьm. Xojordoxi seerinь)

A. Tolstoi ba Petroovoi scenaari rezissoor—V. Petroov. Kompozitor—V. Şçerbaçoov.

„Negedegeer Piootr" geže istoriiçeska fiilьmiin xojordoxi seerinь manai Ulaan-Ydede garza exilebe.

Ene fiilьmiin negedexi seerinь ekraan deere 1937 ondo garaa hen. Negedexi seeri soonь xaruulagdahan istoriiçeska sobiitinuud: Naarva deerexi baildaan, şine temeselde Piootroi energiiçne xyseteigөөr beledxehen beledxel, Şlisselьbyyrgiiji abalga, flood baiguulga, xuuşanai azahuudal, zanşaliiji erid xubilalga, Piootr Aleksei xojoroi xoorondoxi konfliikt deerehee xaragdahan—şine ba xuuşan Rossiin konfliikt — ede bygede bolbol soveed zriitelьnyydei paamiatьta byxөөr xaduuldaza orohon baina.

Ede bolhon sobiitinuudai xabaadagşadai eli todo oobrazuudiiji—eseşegyi, doriuun Piootriiji, tereenei soraatniguud Meenьşikov ba Şeremeeteviiji, muu hanalta Alekseiji, aradai dundahaa garhan talantliiva — kalmiig Abduraxmaanoviiji, baatar xysete Feedьkiiji ba busadiiji zriitelьnyyd zosoogoo hanana johotoi.

„Piootroi" xojordoxi seeriiin oobrazuud ba sobiitinuudta negedexi seeriiinь idei bolbol saaşanxi xygzeltejөө olhon baina.

Ene fiilьmiin xojordoxi seerinь suuta Poltaavska baildaanai epizooduudaar exilexe jym. Amiaaraa Moskvaa şiglen jabahan şveedske kooroolь XII Kaarl xadaa Poltaava deere orod seregyydeer togtoogdohon baina. Tiin baitar bytyy utaan, yxer buugai abiaan nejereen sooguur şveedske seregyyd orod seregei bexilelgiin liiniiiji symelen orobo.

Gebeş, şveedyydei tyryyşiin amzaltanь, xysen tyges orod aarmiiin tulalgaar gederge soxigdohon baina. Soxildoonoi şiidxexii yjiinь tulaža jireed baixada, Piootr bolbol:

—Rossiin seregyyd, mene geheer esege oronoigoo sydьbaaji şiidxexe bolood bainat. Gansaxan Piootroi tyløө baildanabdi geže by hanagtii, xarin gyreneingөө tyløө, Piootrto daalgagdahan tyreleingөө tyløө, esege oronoigoo tyløө baildanabdi geže hanagtii!—geže өөriingөө bojeecyydte xandaxa jym.

Poltaava deere orodoi aarmi bolbol өөriingөө exe oronoi tyløө, Rossiiji bogoolşoloxiiji xysehen, xariin interveentnyydte esergyy baildahan baina. XVIII veegte Nevaa deere şveedyydiiji butasoxihon ba Çyydske nuur deere nemeecke „genzete noxosuud-riicarьnyydiiji" yisoxihon orod arad bolbol ene udaa өөriingөө zaviisima bişiiji, өөriingөө bejee daangi azahuuxa ba xygzexe erxiiji xamgaalahan baina.

Poltaavadaxi ilalta bolbol kylьtyyriin ba progreessei zam deere, kapitaliis xygzeltiin zam deere garza jabaa şine Rossiin ilalta baigaa. Ene ilaltiin hyyleer Rossii bolbol Jevropeiske derzaavanuudai tyryy zergede garhan baina. Rossii bolbol ekonomiiçeska talaaraa byxezeže, xysen tyges nacionaalьna gyren bolbo. Rossiin byxii gadaadiin xudaldaaji gartaa abaad, tereenei ugaa jixe bajaligiijinь hynge өөrşelze baihan angliiiska, gollaandska, şveedske kypeecyydte eses jirehen baina.

Gebeşji gadaadiin daisaniiji ilaxa ba bata bexi miir tuilaxa geeşe gansaxan le dotoodiin daisadiiji—Rossiiji daisan gyrenyydte predovaalxiin jabuulga xeže baihan reakcioonno bojaarstvo ba dyxoveenstviiji butasoxihon le ysloovido bolzo bolxo baigaa. Aleksein (Piootroi xybyyn) predaatelьstvo, tereenei xiliin saana zugadaza garaad, Rossiiji esergyysehen interveence organizovaalxa gehen jabuulga, tereenei Rossiidoo busaza jireed poopuud, bojaarstviin reakcioonno çaastiiin tuhalamzaar, Piootrto esergyy vosstaani beledxexiin hedelge, izmeennig Alekseiji syydlelge ba tereeniiji saazalalga — ede bygede xadaa dotoodiin reakciiji eliteer xaruulza ygene.

Tus fiilьm dotor orodoi gyrenei urgalta ba byxezelge xaruulagdaxiin xazuugaar, baha bogoolşologdohon tariaaşadai xynde xyşer baidal, baiguulagdaza baigaa faabrikanuud ba zavooduud deere xydeleže baigaa xynyydiiji zigşyyrite muuxaigaar eksploataacalga xaruulagdana. Žişeelxede, fiilьm dotor Uraaldaxi Demiidovoi zavoodto xydelmerileže baigaa xydelmerişedei kaatarzna azal xaruulagdana. Zavoodoi ezen Demiidov bolbol xydelmerişediiji şulaxa mylzexehөө gadana, Meenьşikovhee zakoonno bişeer xudaldaza abhan xeden olon xynyydiiji, tus zavood deerenь jirehen generaalьna prokuroor Jagyziinskehee gemte jabadalaa niuuxiin zorilgoor Nevьjaanska baaşni soo uhanda bulaza alahan baixa jym. Ene zigşyyrite buzar bulai jabuulgadanь krepostnoi xydelmerişed bolbol byynt xelgeer xariuusabaşji, darii daragdahan baina.

Piootr bolbol gansaşji oroonoingoo izmeennigyyd-daisadta (өөriingөө xybyyn Alekseida ba busadta) xairagamgyi baixahaa gadana, edilgeşed, kaazniin xulgaişadtai erid şuud temesel jabuulhan baina.

Piootroi oobraz (rooliiinь naadagşa Siimonov), Aleksein (N. Çerkaasov), Meenьşikovoi (M. Žaarov), Jekateriiiniin (A. Taraasova) ba busadai oobrazuud zigtei hainaar xaruulagdana.

„Negedegeer Piootr" geže fiilьm bolbol petroovsko epooxiiji tereenei byxii zyrişeldeenyydteinь, istoriiçeska faakt deerehee eli todoor ba ynenөөr xaruulagdana.

Soveed kinoois yysstviin jixe xen zoxiool bolxo—ene bolbol ugaa jixe ideineçeske ba xydoozestvenno şanartai baina. Soveed a… bol өөriingөө oronoi ist… duraladag, tereeniiji med… xaraxajaa xysedeg baina… fiilьm bolbol „Aleksaand… ski" ba busad istoriiçeska… nyydtei zergelen, orod… urdanь xaişan geže xar… limtaragşadtai geroiiçes… mesehen temeseliiji x… ygene.

Bidener, aguujixe … oronoi arad bolbol, xer… riiin daisadai manai … dobtoloo haanь, Alek… Neevski xaişan geed Ç… nuur deeree nemeecke … te noxosuud—riicarьn… butasoxioo hem, Piootr… geed Poltaava deere şv… koroolиiji yisoxioo hem,… şingieer, tereenhee xed… ylyy xyseteigөөr, ylyy … zygөөr өөriingөө territo… jamarş gazar deere, ja… deere yi xiaara soxixo … di. Eneeniiji faşiis şuna… medeze abag!

Ene fiilьmiin partii… idei bolbol soveed zrii… dei dunda erxim ootkli… xonь damzaggyi.

D. Damdii…

Xariuusalgata redaaktor R. BIMBAAJE…

Адрес редакции: г. Улан-Удэ: Цент росоюзная 19. Телефоны редакции: Редактора 3-44. Отв. секретаря — 3-23, сельхоз. отдел — 7-55, про мотдел — 5-07.

NKMP-iin tipograafi Glavlit № 652…